

Zendvergunning van het Heussenlaboratorium / PCUU

Zendmachtigingen werden in de periode 1919 - 1940 afgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Onderdeel van dit ministerie vormde het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie. De afdeling van de PTT, die zich met het verlenen van zendmachtigingen bezig hield, was het Hoofdbestuur Bureau Radio-omroep en Radiodistributie. 1) Het archief van dit Bureau bevindt zich in het Nationaal Archief te Den Haag onder:

Naam	Staatsbedrijf der PTT: Hoofdbestuur, Radio-omroep Radiodistributie, 1919-1940
Datering	1919-1940
Titel inventaris	2.16.25 - Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie (PTT): Hoofdbestuur: Bureau Radio-omroep en Radiodistributie, (1904) 1919-1940 (1941)
Omvang	9,6 meter dozen staand, < 37 cm diep

Het deel dat gaat over het verlenen van zendmachtigingen van 1919-1925 (de z.g. fabrikantenmachtigingen) bevinden zich in **Inventarisnummer 383**. Hierin bevindt zich niet alleen correspondentie met Heussenlaboratorium, maar ook met Idzerda / PCGG, Smit en Hooghoudt, Middelraad en NSF.

PTT

In de periode dat het Heussenlaboratorium uitzond bemoeide er twee afdelingen van het Hoofdbestuur der PTT zich met zendmachtigingen t.w.

- Tweede afdeling: bemoeide zich met de Telegraafdienst
- Derde afdeling: bemoeide zich met de telefoondienst

Omdat zendmachtigingen werd afgegeven zowel voor draadloze telegrafie als draadloze telefonie was er een strijd tussen beide afdelingen, wie een bepaalde zendmachtiging moest afgeven. In het geval van het Heussenlaboratorium, werd dit gedaan door de Tweede afdeling.

Voor een zendvergunning moest een jaarlijkse recognitie (een soort leges) betaald worden t.w. Fl 100,- per zenduur (wekelijks) per jaar. Voor een uur per week bedroeg de recognitie dus FL 100,- per jaar. Ook over de verdeling van de inkomsten was er onenigheid tussen de Tweede en Derde afdeling.

Zendvergunning

Door M. Heussen & Co. te Arnhem werd een zendvergunning aangevraagd op 26-4-1921. Dit om hun zendlampen te kunnen beproeven. De voorwaarden van de zendvergunning werd door M. Heussen & Co. op 6 maart 1922 aanvaard. De machtiging stond op naam van M. Heussen & Co. maar wel met als adres Valkenboschlaan 180 te 's Gravenhage, wat het adres was van het Heussenlaboratorium. M Heussen & Co behartigd de belangen van PCUU tot eind 1923. Een bijzonder incident vond plaats tijdens de uitzending van zondag 5 november 1922, toen PCUU tijdens zijn uitzending een radiogram kreeg van Radiovliegkamp Waalhaven, dat PCUU uitzond op c.a. 900 M (luchtvaartgolf) in plaats van op 1050 – 1100 m. Dit kwam omdat twee aftakdraden van de zendspoel sluiting maakte, waardoor de zender vertemde.

Per brief van 8 januari 1924 laat het Heussenlaboratorium de PTT weten dat facturen voor de recognitie niet meer moeten worden aangeboden aan M. Heussen & Co. te Arnhem, maar moeten worden gestuurd aan het Heussenlaboratorium in den Haag. Kennelijk vindt er rond deze tijd een scheiding plaats tussen M. Heussen & Co. te Arnhem en het Heussenlaboratorium in den Haag. Want medio 1924 verliest het Heussenlaboratorium het alleenrecht voor verkoop van Heussen lampen. Van 1925 tm medio 1929 worden Heussenlampen verkocht door Frelat te Amsterdam onder allerlei fantasienamen als Fama, Famar, Frelat enz.

Een bijzonder incident vindt nog plaats met PCGG, als Idzerda een Kurhausconcert op 22 juli 1924 uitzendt dwars door de zendtijd van PCUU heen, zonder daar toestemming voor te hebben. Wat Idzerda op een reprimande van de PTT komt te staan, die tegelijkertijd Idzerda tijdelijk de golflengte van 1150 m toewijst om storingen met andere zenders op 1050- 1100 m te vermijden. Wat bij het Heussenlaboratorium in het verkeerde keelsgat schiet, want zij hadden herhaaldelijk om een andere golflengte gevraagd, maar niet gekregen, terwijl Idzerda dat met een illegale actie wel voor elkaar krijgt. Bovendien voert het Heussenlaboratorium aan, dat dit geen oplossing is omdat PCGG vaak zelfs tot 1500 M stoort. Zij kondigt dan ook aan haar zender te sluiten, totdat deze kwestie tot een bevredigende oplossing is gekomen. Het Heussenlaboratorium weigert vervolgens de recognitie te betalen omdat geen goede oplossing voor de golflengtekwestie wordt geboden. Op 1 september 1924 wordt de zendmachtiging van PCUU ingetrokken, wegens het niet betalen van de recognitie ad FL 16,66 voor de maanden juli en augustus 1924

- 1) Het Bureau Radio-omroep en Radiodistributie ontstaat pas op 3 mei 1929.

Documenten m.b.t. de zendvergunning van PCUU

De hierna volgende documenten zijn verkregen door het fotograferen daarvan uit Inventarisnummer 383. Gezien het slechte verlichting (voor fotograferen) in de studiezaal van het Nationaal Archief zijn de foto's bewerkt om een zo goed mogelijke leesbaarheid (contrast) te verkrijgen en is minder gelet op kleurechtheid.